

УДК 378.14

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2\(203\)-12-16](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2(203)-12-16)Лі Янь
Рибалко ЛюдмилаORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-8820-0266>ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-1262-8551>

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ІЗ ПОЗИЦІЇ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

A Розкрито акмеологічні принципи формування готовності до творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Наведено результати аналізу освітньої програми «Образотворче мистецтво», її потенційні можливості для творчої самореалізації студентів. Визначено поняття «готовність до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей» як особистісно-професійне новоутворення, що містить мотиви й потреби виявлення й розкриття творчого потенціалу в освітньому процесі, інтегровані знання й уміння художньо-педагогічної діяльності, адекватну самооцінку на основі рефлексії та зовнішнього оцінювання. Акмеологічними засадами формування готовності до творчої самореалізації майбутніх учителів визначено ідея досягнення акме, роль образотворчого мистецтва для розкриття творчого потенціалу. Авторами розроблено спецкурс «Творча самореалізація майбутніх педагогів-художників у процесі навчання олійного живопису» для студентів, майстерку «Акмеологічні технології в освітньому процесі» для викладачів.

Ключові слова: педагогічна акмеологія; творча самореалізація особистості; учителі образотворчого мистецтва; освітній процес; художньо-педагогічні дисципліни; освітня програма; олійний живопис; майстерка; спецкурс

S **Li Yan, Liudmila Rybalko. The readiness formation for creative self-realization of art and pedagogical specialties' students from the standpoint of an acmeological approach.**

This article reveals the contradiction between the urgent need for training highly qualified and creative teachers who can identify creative potential in working with students, and insufficiently developed procedures for readiness formation for creative self-realization of future fine arts teachers. The acmeological principles of readiness formation for creative self-realization by future fine arts teachers are revealed. The main acmeological requirement for the formation of creative self-realization of the future fine arts teacher is the activation of his desire for self-development and self-improvement throughout life. The results of the analysis of the educational program «Fine Arts», its potential opportunities for creative self-realization of students are given. The concept of «readiness for creative self-realization of art and pedagogical specialty students» as a personal and professional innovation, containing motives and needs for identifying and disclosing creative potential in the educational process, integrated knowledge and skills of artistic and pedagogical activities, adequate self-esteem based on reflection and external evaluation. Acmeological principles of readiness formation for creative self-realization by future teachers determine the idea of achieving acme, the role of fine arts for the disclosure of creative potential. The combination of artistic and pedagogical activities has a positive effect on the disclosure of the creative potential of the individual who has spiritual needs for its development. Additionally, such a person can convey to others the beautiful and unique means of fine art, which enriches the inner world of man, harmonizes his vital forces. The authors have developed a special course «Creative self-realization of future teachers-artists in the process of teaching oil painting» for students, a workshop «Acmeological technologies in the educational process» for teachers.

Key words: pedagogical acmeology; creative self-realization of personality; teachers of fine arts; educational process; art-pedagogical disciplines; educational program; oil painting; master; special course

Лі Янь, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна; викладач кафедри олійного живопису, Хебейська образотворча академія мистецтв, Китай

Li Yan, candidate of the third (educational-scientific) level of higher education of the Department of Education and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine; Lecturer, Department of Oil Painting, Hebei Academy of Fine Arts, China

E-mail: 692839065@qq.com

Рибалко Людмила Сергіївна, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна

Rybalko Liudmyla, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Education and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine

E-mail: akme15@ukr.net

Актуальність проблеми. Стан воєнних дій в Україні, викликаний країною-агресором Росією, спричинив багато горя й лиха для людини: гинуть військові й мирне населення, діти, котрі не бачили ще життя, страждають хронічно хворі з різними медичними показниками. Порушені всі моральні устої розвитку гармонійної особистості, її принизили, образили, знущаються як морально, так і фізично. Учителів нині болісно бачити, як руйнується те, що будувалося в країні – повага до дитини, взаєморозуміння, підтримка, співпереживання, саморозвиток у творчій діяльності. Особливо чутливими й вразливими є вчителі, котрі присвятили своє життя мистецтву, всьому красивому, що є в природі, в душі людини, в оточуючому світі. У них попереду багато освітніх завдань. Учителям образотворчого мистецтва важливо «вилікувати» людську душу як дорослого населення, так і дітей в красі мистецтва, його розумінні й значущості. Для такої важливої місії необхідно включити механізми творчої самореалізації особистості як учителів, так і школярів. Творчість у мистецтві є засобом позитивного впливу на духовність та інтелект людини, вона є життєздатною силою для натхнення та інсайту. «Адже мистецтво, впливаючи на внутрішній світ особистості, залучає її до людських емоцій, виховує здатність орієнтуватися в навколишньому житті, пробуджує сприйнятливості до прекрасного, стимулює розвиток образного мислення, асоціативної пам'яті, художньої уяви» [1, с. 206].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Нормативною базою дослідження є основні завдання закладу вищої освіти (ЗВО), що прописані в статті 26 Закону України «Про вищу освіту» (2014) [3]. У цих завданнях йдеться про необхідність забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу та створення умов для реалізації їхніх здібностей і талантів. У статті 65 зазначено про те, що мистецька діяльність є невід'ємним складником освітньої діяльності ЗВО мистецького спрямування, а її провадження сприяє створенню нового культурно-мистецького продукту.

У дослідженні посилаємося на методолого-теоретичні питання професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя як опредметнення-розпредметнення особистістю власних сутнісних сил із позицій акмеологічного підходу [7]. Використано акмеологічні ідеї, розвиток яких у педагогічній практиці забезпечує готовність майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до творчої самореалізації.

У дотичних дослідженнях йдеться про принципи формування до професійно-творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва – професійної спрямованості, науковості, оптимізації, емоційності педагогічного процесу (Лі Цін); теоретичне обґрунтування провідної умови формування художньо-творчої активності майбутніх педагогів-художників як ціннісне ставлення майбутніх учителів образотворчого мистецтва до художньо-педагогічної діяльності (Як Цин); особливості роботи з обдарованими

студентами мистецького циклу на заняттях із художньо-графічних дисциплін (В. Горянський) [2; 5; 9].

Чжоу Мінь розглядає проблему виховання естетичного смаку майбутніх музично-педагогічних працівників через призму акмеологічних ідей, до яких відносить прагнення особистості до самоактуалізації, особистісно-професійне зростання й досягнення ідеалу, розкриття багатовекторного акме через професіоналізм [8].

Водночас існує суперечність між нагальними потребами підготовки суспільства у висококваліфікованих і творчих учителях, здатних до виявлення творчого потенціалу в роботі з учнями, та недостатньо розробленими процедурами формування готовності до творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Результати аналізу дозволили окреслити невирішену частину загальної проблеми: довести, що реалізація акмеологічного підходу поглиблює розуміння сутності поняття «готовність до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей» й оновлює зміст формування цієї готовності.

Мета статті: розкрити проблему формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти із позиції акмеологічного підходу.

Викладення основного матеріалу. Ідеалом розвитку особистості є акме (від грец. слова axis – вістря), що означає вищий ступінь будь-чого, квітка, квітуча пора, а словосполучення «to be in acme» – бути в акме, тобто в повному розквіті, на вищому ступені розвитку. Акме людини – це феномен досягнення людиною вершини власного розвитку або вдосконалення діяльності людиною (видом, індивідом, суб'єктом діяльності, особистістю, індивідуальністю), а ще – вершина зрілості, багатовимірна характеристика стану дорослої людини, яка охоплює певний період її прогресивного розвитку і пов'язана з досягненнями найвищих показників в особистісно-соціальному розвитку, професійній діяльності, творчості. Ознаки акме – набуття людиною нової міри самої себе, коли себе вона бачить більше, ніж вона є, а життя відкривається їй як самоцінність; спрямованість свідомості на перетворений у сприйнятті людини зовнішній світ; бачення вищого, вічного, свobodного і відповідального «Я», яке має ту досконалість, котру «емпірична людина» покликана досягти; переключення уваги з пошуків проміжку часу, об'єктивно сприятливого для творчості, на стан духу людини-творця, який дозволяє набути «надособистого» рівня духовного розвитку в різному віці [7].

У межах дослідження заслуговує уваги наукова робота Лі Цін [5], у якій йдеться про принципи як вимоги до організації освітнього процесу в ЗВО, що сприяють ефективному формуванню готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до професійно-творчої самореалізації в художньо-педагогічній діяльності. До таких принципів (професійної спрямованості, науковості, оптимізації, емо-

ційного педагогічного процесу) треба додати акмеологічні принципи, що є дефініціями акмеології як науки про саморозвиток і зрілість гармонійно-розвиненої особистості. На наш погляд, основною акмеологічною вимогою до формування творчої самореалізації майбутнього вчителя образотворчого мистецтва є активізації його прагнення і бажання самовдосконалюватися і саморозвиватися впродовж життя. Людина, яка творить іншу, повинна бути також досконалою. Тому такий творчий учитель, художник за своїм призначенням, має бути джерелом досконалості своїх учнів.

Вважаємо, що продуктивність будь-якої професійної діяльності залежить від реалізації мотивів досягнення її учасників. Професійні досягнення є практичною реалізацією фахівцями прагнення бути успішними й задоволеними власними результатами і внеском у спільну працю. На результати діяльності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва впливають власна зацікавленість його в досягненні «акме» як найвищої точки саморозвитку особистості, об'єктивна оцінка можливостей досягнення успіху, подолання суб'єктивних труднощів, емоційна привабливість успіху, негативне ставлення до невдач, не перебільшення «ціни» успіху, не приписування його лише собі, а також умови, які створюються в освітньому середовищі.

Однією з важливих вимог до активізації творчої самореалізації особистості є формування «Я»-концепції майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Це усвідомлене, стійке уявлення його про себе в якості професіонала, визнання себе суб'єктом художньо-педагогічної діяльності, також цілісна система поглядів, когнітивно-емоційний конструкт розуміння себе як професіонала, адекватне ставлення до себе та до свого таланту, визнання з боку учнів, батьків, колег, громадськості. Власний образ «Я» майбутнього вчителя образотворчого мистецтва – це певна установка на самопізнання себе – включає такі компоненти: когнітивний, тобто самоусвідомлення і самопізнання власних якостей, здібностей, виявлення їх відповідності до вимог художньо-педагогічної діяльності; емоційний – самоповага до себе; оціночно-вольовий – прагнення не тільки поважати себе, але й намагатися «створювати» повагу до себе з позиції іншої людини, набувати авторитет серед колег, батьків, дітей.

Як зауважує Ян Цин, важливим чинником успішного здійснення будь-якої професійної діяльності виступають професійні цінності. «На їх основі утворюється ціннісна свідомість педагога, яка є результатом як його емоційного відгуку на життєві явища і професійну діяльність, так і їхнє осмислення, глибокого розуміння і особистісного прийняття; здійснюється становлення гуманістично-орієнтованого педагогічного світогляду, системи професійно-ціннісних орієнтацій на спілкування з учнями, їх розвиток та особистісне становлення, творчість у роботі, реалізацію високого соціального призначення своєї професії, співпраця з колегами» [9, с. 314-315].

Підтримуючи думку дослідника, висловимо власне припущення про те, що акмеологічні цінності (акме, його види,

самореалізація особистості, успіх, задоволення, досягнення, імідж педагога, популярність і визнаність художника в соціумі) є важливими у формуванні готовності до творчої самореалізації вчителів образотворчого мистецтва. Творчість педагога-художника надихається, першочергово, прихильниками його таланту, до яких відносяться як цілеспрямована аудиторія, так і пересічні люди. Під впливом такої творчості формуються естетичні смаки людини, розвивається естетичне мислення фахівців будь-якої галузі, відбувається ефективно виховання молоді засобами образотворчого мистецтва.

Із позиції акмеологічного підходу розглядаємо готовність до творчої самореалізації майбутнього вчителя образотворчого мистецтва як головний освітній орієнтир професійної його підготовки. Доповнимо положення теорії педагогічної акмеології такими положеннями, як-от: готовність – внутрішній стан особистості, який характеризує її цілісність і здатність до сприйняття і створення нового в навчально-професійній діяльності; треба заохочувати самостимулювання максимального розкриття і реалізації внутрішнього потенціалу самим студентом у процесі опанування основ художньо-педагогічної діяльності; художньо-педагогічна компетентність особистості є інтегрованим новоутворенням, яке включає мотиви професійної діяльності, знання й уміння художньо-педагогічної діяльності, вміння рефлексії та самооцінки; формування готовності до творчої самореалізації майбутнього вчителя образотворчого мистецтва можна вважати продуктивним у тому разі, якщо він не тільки готовий працювати з дітьми, але й здатний створювати власні твори художнього мистецтва, обізнаний з підприємницькою діяльністю; готовність особистості до її творчої самореалізації – стан життєдіяльності впродовж життя, що дозволяє вчителю образотворчого мистецтва постійно зростати в особистісно-професійному аспекті, рухатися до нових акме, незважаючи на різні бар'єри, негаразди, перешкоди.

З огляду на акмеологічні засади готовність до творчої самореалізації майбутнього вчителя образотворчого мистецтва вважаємо передумовою формування його професіоналізму, а складниками є не лише спрямованість на педагогічну діяльність, пізнання педагогічних властивостей, здібностей, але й здатність до самозмін під впливом новизни напрямів й перспективності художньої галузі, специфічні знання, вміння, навички, які виражають можливості до самоаналізу, саморегулювання, самореалізації.

Формування готовності до творчої самореалізації майбутнього вчителя образотворчого мистецтва передбачає дії, спрямовані на: розвиток акмеологічної спрямованості до здійснення художньо-педагогічної діяльності, потреби розвитку творчого потенціалу; підтримку стійкої мотивації, спрямованої на саморозвиток і досягнення акме; опанування акмеологічних знань і вмінь; подолання стереотипів, бар'єрів, перешкод, що заважають творчій самореалізації особистості.

До головних механізмів формування готовності до творчої самореалізації майбутнього вчителя образотворчого мистецтва віднесемо інтеріоризацію, трансформацію, екстеріоризацію внутрішнього потенціалу, що сприяють прогресивному розвитку особистісно-професійної зрілості й отриманню продуктивних результатів.

Термін «готовність до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей» розуміємо як особистісно-професійне новоутворення, що містить мотиви й потреби виявлення й розкриття творчого потенціалу в освітньому процесі, інтегровані знання й уміння художньо-педагогічної діяльності, адекватну самооцінку на основі рефлексії й зовнішнього оцінювання.

До художньо-педагогічних спеціальностей у ЗВО відноситься спеціальність 014 Середня освіта (образотворче мистецтво), а її засвоєння передбачає поглиблене вивчення мистецьких і дизайнерських напрямів, які мають право обирати студенти дизайн (середовища, аксесуарів, текстилю, графічного або реклами), поліграфічне мистецтво, художні промисли. Такі студенти після бакалаврату отримують кваліфікацію «Бакалавр образотворчого мистецтва, вчитель образотворчого мистецтва», а після магістратури – «Викладач образотворчого мистецтва (освітній ступень «магістр»)». Таку спеціальність студенти художньо-педагогічних спеціальностей набувають у ХНПУ імені Г. С. Сковороди на художньо-графічному факультеті за освітньою програмою «Образотворче мистецтво» (кафедри образотворчого мистецтва, українського декоративно-прикладного мистецтва і графіки). З 1990 року заснування факультету підготовлено багато фахівців у галузі живопису, малюнку, графіки, аплікації, дизайну та ін. Випускники ОП мають право працювати в ЗЗСО, закладах освіти мистецького спрямування, на підприємствах, дизайн-студіях тощо. Головне те, що межі творчої самореалізації таких випускників не обмежуються одним напрямом діяльності, вони можуть працювати вчителем образотворчого мистецтва або художньої праці та креслення, організаторами прикладної творчості в ЗЗСО, а також художниками, керівниками художньої студії або творчих художніх гуртків. Поєднання художнього і педагогічного напрямів діяльності позитивно впливає на розкриття творчого потенціалу особистості, котра має духовні потреби в його розвитку. До того ж така особистість здатна передавати іншим красиве й неповторне засобами образотворчого мистецтва, що збагачує внутрішній світ людини, гармонізує її життєві сили.

Нам імпонують характеристики студентів художньо-педагогічних спеціальностей, які наводить В. Горянський [2]. Розглянемо ці характеристики з позиції творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Цілоком погоджуємося з автором статті в тому, що немає формату зразку формули для оцінювання студентських результатів. Спостереження викладача за поведінковими рисами студентів допомагає звернути увагу на зовнішні ознаки актив-

ності, ініціативності, ерудованості. Викладачеві необхідно ще й мати інтуїцію, щоб відчувати настрій і творче натхнення студентів. Організація навичок мислення дозволяє створити атмосферу духовно-інтелектуального навчання і виховання студентів. У такому середовищі вони думають неординарно і критично, створюють власні проекти. Результати виконання творчого завдання, погоджуємося з автором, демонструють креативність, витонченість смаку, художню майстерність, технічність у використанні засобів студентів художньо-педагогічних спеціальностей.

Рушійними силами творчої самореалізації студентів є відвідування музеїв, екскурсії, портфоліо. Цінними є поради В. Горянського [там само] про можливість розширення освітніх програм такими формами, як-от: стажування з відомими художниками, участь у мистецьких організаціях на громадських засадах, конкурсах, соціальні мережі, менторство викладача.

Як зазначено в рекламній інформації спеціальності «Образотворче мистецтво» [6], студенти цього напрямку мають можливість стати потенційно творчими людьми. Кращі результати студентських робіт представлені на всеукраїнських олімпіадах з образотворчого мистецтва, міжнародних конкурсах і форумах, творчому пленері.

Серед конкретних технологій дослідник Лі Цзінь [4] виокремлює використання технологій big data для поєднання творчості та викладання у інформаційному та реальному просторі (творчість у мережі та застосунках, інтерактивне мистецтво онлайн-екскурсії, курси від музеїв), покращення зворотного зв'язку між студентами та викладачами, аналізу складнощів у навчанні студентів.

Для майбутніх учителів образотворчого мистецтва нами розроблено й запропоновано спецкурс «Творча самореалізація майбутніх педагогів-художників у процесі навчання олійного живопису», на якому розкриваються питання мотивації студентів, стимулювання до творчості в образотворчому мистецтві, розкриття педагогічних здатностей під час навчання олійного живопису.

Викладача пропонуємо майстерку «Акмеологічні технології в освітньому процесі», на якій виконуємо вправи на цілепокладання, досягнення акме, отримання задоволення, а також знайомимо з техніками, методами, прийомами самоуправління й самоконтролю.

Результати дослідження. Уточнено сутність понять «готовність до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей» як особистісно-професійне новоутворення, що містить мотиви й потреби виявлення й розкриття творчого потенціалу в освітньому процесі, інтегровані знання й уміння художньо-педагогічної діяльності, адекватну самооцінку на основі рефлексії й зовнішнього оцінювання.

Авторами розроблено спецкурс «Творча самореалізація майбутніх педагогів-художників у процесі навчання олійного живопису» для студентів, майстерку «Акмеологічні технології в освітньому процесі» для викладачів.

Висновки з даного дослідження. У дослідженні проаналізовано нормативну базу, що окреслює позиції забезпечення творчого розвитку учасників освітнього процесу, зокрема й учителів образотворчого мистецтва, школярів різного віку. Спеціальність «Образотворче мистецтво» є одним із головних шляхів підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до творчої самореалізації в художньо-педагогічній діяльності.

У визначенні поняття «готовність до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей» використано інтегрований підхід, що й підсилює значущість формування такої готовності. У дослідженні використано акмеологічний підхід, завдяки якому було розширено зміст готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей.

Практичну значущість складають спецкурс «Творча самореалізація майбутніх педагогів-художників у процесі навчання олійного живопису» для студентів, майстерка «Акмеологічні технології в освітньому процесі» для викладачів.

Перспективи подальших розвідок. У подальшому планується використання ідей акмеологічного підходу в навчанні олійного живопису.

Список використаних джерел

1. Гатеж Н. Структура естетичної культури майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2017. № 16. С. 199–207.
2. Горянський В. Особливості педагогічного процесу з обдарованими студентами-бакалаврами дизайну при вивченні художньо-графічних дисциплін. *Імідж сучасного педагога* : електрон. наук. фах. журн. 2020. № 4 (193). С. 44–48. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-4\(193\)-44-48](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-4(193)-44-48). URL: <http://isp.poiippo.pl.ua/article/view/209925>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556–VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Лі Цзінь. Дослідження інноваційного шляху розвитку освіти вчителя мистецтва в КНР. *Журнал естетичної освіти*. 2016. С. 46–52.
5. Лі Цін. Принципи формування готовності до професійно-творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2021. Вип. 2 (24). С. 23–28.
6. Освітня програма «Образотворче мистецтво» бакалавр галузь знань 01Освіта/ Педагогіка Спеціальність 014 «Середня освіта (образотворче мистецтво)». URL: http://smc.hnpu.edu.ua/files/Osv%D1%96tn%D1%96_programi/Osvitni_programu_bakalavr/2021_rik/Obrazotvorche_mistetczvo.PDF
7. Рибалко Л. С. Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект) : монографія. Запоріжжя : ЗДМУ, 2007. 443 с.
8. Чжоу Мін. Акмеологічний підхід до проблеми виховання естетичного смаку майбутніх музично-педагогічних працівників. *Перспективи та інновації*

науки. Педагогіка. 2022. № 3 (8). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1285>

9. Ян Цін. Актуалізація ціннісного ставлення майбутніх учителів музичного мистецтва до художньо-педагогічної діяльності як умова формування готовності до професійно-творчої самореалізації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 41, т. 3. С. 311–315. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/41_2021/part_3/48.pdf

References

1. Hatezh, N. (2017). Struktura estetychnoi kultury maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva [The structure of aesthetic culture of the future teacher of fine arts]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia [Problems of modern teacher training]*, 16, 199–207 [in Ukrainian].
2. Horianskiy, V. (2020). Osoblyvosti pedahohichnoho protsesu z obdarovanyamy studentamy-bakalavramy dyzainu pry vyvchennia khudozhno-hrafichnykh dystyplin [Features of the pedagogical process with gifted students-bachelors of design in the study of artistic and graphic disciplines]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 4 (193), 44–48. Retrieved from [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-4\(193\)-44-48](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-4(193)-44-48). <http://isp.poiippo.pl.ua/article/view/209925> [in Ukrainian].
3. *Zakon ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine "On higher education"]*: Vid 01.07.2014 R. №1556 – VII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#text> [in Ukrainian].
4. Li, Tszin. (2016). Doslidzhennia innovatsiinoho shliakhu rozvytku osvity vchytelia mystetstva v KNR [Research of the innovative way of development of education of the teacher of art in the People's Republic of China]. *Zhurnal estetychnoi osvity [Journal of Aesthetic Education]*, 46–52 [in Ukrainian].
5. Li, Tsin. (2021). Pryntsypy formuvannia hotovnosti do profesiino-tvorchoi samorealizatsii maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva [Principles of formation of readiness for professional and creative self-realization of future teachers of fine arts]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia [Problems of modern teacher training]*, 2 (24), 23–28 [in Ukrainian].
6. *Osvitnia Prohrama «Obrazotvorche mystetstvo» bakalavr haluzь znanь 01osvita/pedahohika spetsialnist 014 «serednia osvita (obrazotvorche mystetstvo)» [Educational program "Fine Arts" Bachelor of Science 01Education / Pedagogy Specialty 014 "Secondary Education (Fine Arts)"]*. Retrieved from http://smc.hnpu.edu.ua/files/osv%D1%96tn%D1%96_programi/osvitni_programu_bakalavr/2021_rik/obrazotvorche_mistetczvo.pdf [in Ukrainian].
7. Rybalko, L. S. (2007). *Metodoloho-teoretychni zasady profesiino-pedahohichnoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia (akmeolohichnyi aspekt) [Methodological and theoretical principles of professional and pedagogical self-realization of the future teacher (acmeological aspect)]*: monohrafiya. Zaporizhzhia: ZDMU [in Ukrainian].
8. Chzhou, Min. (2022). Akmeolohichni pidkhid do problemy vykhovannia estetychnoho smaku maibutnikh muzychno-pedahohichnykh pratsivnykiv [Acmeological approach to the problem of educating the aesthetic taste of future music and pedagogical workers]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Pedahohika [Prospects and innovations of science. Pedagogy]*, 3 (8). Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1285> [in Ukrainian].
9. lan, Tsyn. (2021). Aktualizatsiia tsinnisnoho stavlennia maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do khudozhno-pedahohichnoi diialnosti yak umova formuvannia hotovnosti do profesiino-tvorchoi samorealizatsii [Actualization of the value attitude of future teachers of music art to artistic and pedagogical activity as a condition for the formation of readiness for professional and creative self-realization]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Current issues of the humanities]*, 41, 3, 311–315. Retrieved from http://www.aphn-journal.in.ua/archive/41_2021/part_3/48.pdf [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 18.03.2022